

מלקוּם

שבועות וירטואלי
בבית אבי חי

שאל המלך

סיפור של נח וטרגדיה | פרופ' משה הלברטל

השיעור יעסוק בחיי שאל כפי שהם משתקפים בספר שמואל תוך עיון בשאלות תשתית הנוגעות למנהיגות.

1 ← שמואל א פרק כב

א וַיִּלֶךְ דָּוִד מִשָּׁם, וַיִּמְלֹט אֶל-מְעֵרַת עֲדָלָם; וַיִּשְׁמְעוּ אַחֲיוֹ וְכָל-בֵּית אָבִיו, וַיִּרְדּוּ אֵלָיו שָׁמָּה. ב וַיִּתְקַבְּצוּ אֵלָיו כָּל-אִישׁ מִצּוֹק וְכָל-אִישׁ אֲשֶׁר-לוֹ נֶשֶׂא, וְכָל-אִישׁ מֵר-נֶפֶשׁ, וַיְהִי עֲלֵיהֶם, לְשָׂר; וַיְהִי עִמּוֹ, כְּאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ. ג וַיִּלֶךְ דָּוִד מִשָּׁם, מִצְפָּה מוֹאָב; וַיֹּאמֶר אֶל-מֶלֶךְ מוֹאָב, יֵצֵא-נָא אָבִי וְאִמִּי אִתְּכֶם, עַד אֲשֶׁר אָדַע, מֵה-יַעֲשֶׂה-לִּי אֱלֹהִים. ד וַיִּנָּחַם, אֶת-פְּנֵי מֶלֶךְ מוֹאָב; וַיֵּשְׁבוּ עִמּוֹ, כָּל-יְמֵי הַיּוֹת-דָּוִד בְּמִצְוֵהוּ. {ס} ה וַיֹּאמֶר גְּד הַנְּבִיא אֶל-דָּוִד, לֹא תֵשֶׁב בְּמִצְוֵהוּ--לֶךְ וּבֹא-תֵלֶךְ אֶרֶץ יְהוּדָה; וַיִּלֶךְ דָּוִד, וַיָּבֹא יַעַר חֶרְת. {ס} וַיִּשְׁמַע שָׂאוּל--כִּי נֹדַע דָּוִד, וְאַנְשֵׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ; וְשָׂאוּל יוֹשֵׁב בְּגִבְעָה תַּחַת-הָאֵשֶׁל בְּרָמָה, וְחַנְיֹתוֹ בִּידוֹ, וְכָל-עֲבָדָיו, נֹצְבִים עִלָּיו. ז וַיֹּאמֶר שָׂאוּל, לְעֲבָדָיו הַנּוֹצְבִים עִלָּיו, שְׁמַעוּ-נָא, בְּנֵי יְמִינִי: גַּם-לְכַלְכֶּם, יִתֵּן בּוֹ-יְשִׁי שְׂדוֹת וְכִרְמִים--לְכַלְכֶּם יְשִׁים, שְׂרֵי אֲלָפִים וְשְׂרֵי מֵאוֹת. ח כִּי קִשְׁרֹתֶם כָּלְכֶם עָלַי, וְאִין-גִּלְהָ אֶת-אֲזָנִי בְּכַרְת-בְּנֵי עַם-בּוֹ-יְשִׁי, וְאִין-חִלְהָ מִכֶּם עָלַי, וְגִלְהָ אֶת-אֲזָנִי: כִּי הִקִּים בְּנֵי אֶת-עֲבָדֵי עָלַי לְאַרְב, כִּיּוֹם הַזֶּה. {ס} ט וַיַּעַן דָּאָג הָאֲדָמִי, וְהוּא נָצַב עַל-עֲבָדֵי-שָׂאוּל--וַיֹּאמֶר: רְאִיתִי, אֶת-בּוֹ-יְשִׁי, בָּא נֹבָה, אֶל-אֲחִימֶלֶךְ בּוֹ-אֲחֻטּוֹב. י וַיִּשְׂאֵל-לוֹ, בִּיהוָה, וַצִּדְדָה, נְתָן לוֹ; וְאַת, חֶרֶב גְּלִית הַפְּלִשְׁתִּי--נְתָן לוֹ. יא וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ לְקַרְא אֶת-אֲחִימֶלֶךְ בּוֹ-אֲחֻטּוֹב הַכֹּהֵן, וְאַת כָּל-בֵּית אָבִיו הַכֹּהֲנִים--אֲשֶׁר בְּנֵב; וַיְבֹאוּ כָלֶם, אֶל-הַמֶּלֶךְ. {ס} יב וַיֹּאמֶר שָׂאוּל, שְׁמַע-נָא בּוֹ-אֲחֻטּוֹב; וַיֹּאמֶר הַנְּנִי אֲדֹנָי. יג וַיֹּאמֶר אֵלָיו, שָׂאוּל, לְמָה קִשְׁרֹתֶם עָלַי, אֲתָה וּבּוֹ-יְשִׁי--בְּתִתְּךָ לוֹ לַחֵם וְחֶרֶב, וְשָׂאוּל לוֹ בְּאֱלֹהִים, לְקוֹם אֵלַי לְאַרְב, כִּיּוֹם הַזֶּה. {ס} יד וַיַּעַן אֲחִימֶלֶךְ אֶת-הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר: וּמִי בְּכָל-עֲבָדֶיךָ כְּדוֹד נְאֻמְךָ, וְחַתָּן הַמֶּלֶךְ וְסֵר אֶל-מִשְׁמַעְתְּךָ וְנִכְבַּד בְּבֵיתְךָ. טו הַיּוֹם הַחֲלֵתִי לְשָׂאוּל- (לְשֹׂאֵל-) לוֹ בְּאֱלֹהִים, חֲלִילָה לִּי: אֶל-יִשָּׁם הַמֶּלֶךְ בְּעֲבָדָיו דְּבַר, בְּכָל-בֵּית אָבִי--כִּי לֹא-יָדַע עֲבָדְךָ בְּכָל-זֹאת, דְּבַר קִטָּן אוֹ גְּדוֹל. טז וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ, מוֹת תָּמוּת אֲחִימֶלֶךְ: אֲתָה, וְכָל-בֵּית אָבִיךָ. יז וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְרָצִים הַנּוֹצְבִים עִלָּיו סִבּוּ וְהַמִּיתוּ כֹהֲנֵי יְהוָה, כִּי גַם-יָדָם עִם-דָּוִד, וְכִי יָדְעוּ כִּי-בִרַח הוּא, וְלֹא גָלוּ אֶת-אֲזָנֵנו (אֲזָנִי); וְלֹא-אָבּוּ עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ לְשַׁלַּח אֶת-יָדָם, לְכַפֵּעַ, בְּכֹהֲנֵי יְהוָה. {ס} יח וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ, לְדוּיַג (דְּדוּאַג), סִב אֲתָה, וּפְגַע בְּכֹהֲנִים; וַיִּסֹּב דוּיַג (דְּדוּאַג) הָאֲדָמִי, וַיִּכְנַע-הוּא בְּכֹהֲנִים, וַיִּמַּת בַּיּוֹם הַהוּא שְׁמַנִּים וְחֲמִשָּׁה אִישׁ, נֶשֶׂא אֶפֶסֶד בְּד. יט וְאַת נֹב עִיר-הַכֹּהֲנִים, הִכָּה לְכִי-חֶרֶב, מֵאִישׁ וְעַד-אִשָּׁה, מֵעוֹלָל וְעַד-יוֹנֵק; וְשׂוֹר וְחֲמוֹר וְשֶׁה, לְכִי-חֶרֶב. כ וַיִּמְלֹט בּוֹ-אֲחִי, בּוֹ-אֲחֻטּוֹב, וְשִׁמוֹ, אָבִיתָר; וַיִּבְרַח, אַחֲרֵי דָוִד. כא וַיִּגַּד אָבִיתָר, לְדָוִד: כִּי הִרְגָה שָׂאוּל, אֶת כֹהֲנֵי יְהוָה. כב וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאָבִיתָר, יָדַעְתִּי בַיּוֹם הַהוּא כִּי-שָׁם דוּיַג (דְּדוּאַג) הָאֲדָמִי, כִּי-הִגִּד יָגִיד, לְשָׂאוּל: אֲנֹכִי סִבְתִּי, בְּכָל-נֶפֶשׁ בֵּית אָבִיךָ. כג שָׁבָה אֵתִי אֶל-תִּירָא, כִּי אֲשֶׁר-יִבְקֶשׂ אֶת-נַפְשִׁי יִבְקֶשׂ אֶת-נַפְשְׁךָ: כִּי-מִשְׁמַרְת אֲתָה, עַמְדִי. {ס}

(שמואל א, כב)

← 2 שמואל א כרך כח

א ויהי, בימים ההם, ויקבצו פלשתים את-מחניהם לצבא, להלחם בישראל; ויאמר אכיש, אל-דוד, ידע תדע כי אתי תצא במחנה, אתה ואנשיך. ב ויאמר דוד, אל-אכיש, לכן אתה תדע, את אשר-יעשה עבדך; ויאמר אכיש, אל-דוד, לכן שמר לראשי אשימך כל-הימים. {פ}

ג ושמואל מת--ויספדו-לו כל-ישראל, ויקברהו ברמה ובעירו; ושאול, הסיר האבות ואת-הידענים--מהארץ. ד ויקבצו פלשתים, ויבאו ויחנו בשונם; ויקבץ שאול את-כל-ישראל, ויחנו בגלבע. ה וירא שאול, את-מחנה פלשתים; וירא, ויחרד לבו מאד. ו וישאל שאול ביהוה, ולא ענהו יהוה--גם בחלמות גם באורים, גם בנביאים. ז ויאמר שאול לעבדיו, בקשו-לי אשת בעלת-אוב, ואלכה אליה, ואדרשה-בה; ויאמרו עבדיו אליו, הנה אשת בעלת-אוב בעין דוח. ח ויתחפש שאול, וילבש בגדים אחרים, וילך הוא ושני אנשים עמו, ויבאו אל-האשה לילה; ויאמר, קסומי- (קסמי-) נא לי באוב, והעלי לי, את אשר-אמר אליך. ט ותאמר האשה אליו, הנה אתה ידעת את אשר-עשה שאול, אשר הכרית את-האבות ואת-הידעני, מן-הארץ; ולמה אתה מתנקש בנפשי, להמיתני. י וישבע לה שאול, ביהוה לאמר: חי-יהוה, אם-יקרף עון בדבר הזה. יא ותאמר האשה, את-מי, אעלה-לך; ויאמר את-שמואל העלי-לי. יב ותרא האשה את-שמואל, ותצעק בקול גדול; ותאמר האשה אל-שאול לאמר למה רמיתני, ואתה שאול. יג ויאמר לה המלך אל-תיראי, כי מה ראית; ותאמר האשה אל-שאול, אלהים ראיתי עלים מן-הארץ. יד ויאמר לה, מה-תארו, ותאמר איש זקן עלה, והוא עטה מעיל; וידע שאול כי-שמואל הוא, ויקד אפים ארצה וישתחו. {ס} טו ויאמר שמואל אל-שאול, למה הרגזתני להעלות אתי; ויאמר שאול צר-לי מאד ופלשתים נלחמים בי, ואלהים סר מעלי ולא-ענני עוד גם ביד-הנביאים גם-בחלמות, ואקרא לך, להודיעני מה אעשה. {ס} טז ויאמר שמואל, ולמה תשאלני: ויהוה סר מעליך ויהי ערך. יז ויעש יהוה לו, כאשר דבר בידך; ויקרע יהוה את-הממלכה מיך, ויתנה לרעך לדוד. יח כאשר לא-שמעת בקול יהוה, ולא-עשית חרון-אפו בעמלק; על-כן הדבר הזה, עשה-לך יהוה היום הזה. יט ויתן יהוה גם את-ישראל עמה, ביד-פלשתים, ומחר אתה ובניך עמי; גם את-מחנה ישראל, יתן יהוה ביד-פלשתים. כ וימחר שאול, ויפל מלא-קומתו ארצה, וירא מאד, מדברי שמואל; גם-כח, לא-היה בו--כי לא אכל לחם, כל-היום וכל-הלילה. כא ותבוא האשה אל-שאול, ותרא כי-נבהל מאד; ותאמר אליו, הנה שמעה שפחתך בקולך, ואשים נפשי בכפי, ואשמע את-דבריך אשר דברת אלי. כב ועתה, שמע-נא גם-אתה בקול שפחתך, ואשמה לכניך פת-לחם, ואכול; ויהי בך כח, כי תלך בדרך. כג וימאן, ויאמר לא אכל, ויכרצו-בו עבדיו וגם-האשה, וישמע לקלם; ויקם, מהארץ וישב, אל-המטה. כד ולאשה עגל-מרבק בבית, ותמרה ותזבחהו; ותקח-קמח ותלש, ותכהו מצות. כה ותגש לפני-שאול ולפני עבדיו, ויאכלו; ויקמו וילכו, בלילה ההוא. {פ}

(שמואל א, כח)